

skulde en alternativ Edsformular indføres, maatte den henstilles saaledes til Vedkommendes frie Valg, at den Enkelte i ethvert Tilfælde kunde sige, at han ønskede at edseses efter den eller den Edsformular. Dette vilde nu være Noget, som jeg under ingen Omstændigheder kunde være med til eller tilroade. Jeg tror, at det vilde være endogfaa ganske usømmeligt, om man saaledes lod Dvirigheden, Dommeren, tilbyde forskellige Edsformularer til behagelig Afbenyttelse og eventuelt ogsaa Misbrug; thi det er ikke alene for Individet, det gjælder, at han ikke kræntes i sine Rettigheder, men ligeledes for Samfundet gjælder det, at det ikke kræntes i sine, og det er jo klart, at Samfundet vilde kunne betragte sig som kræntet i sine Rettigheder, naar Formerne for en Handling af den Betydning som Eden misbruges af den Enkelte. Det forekommer mig derfor at være nødvendigt, at der vedtages Bestemmelser, som udtryffeligt paabyde, i hvilke Tilfælde den ene Edsformular bliver at anvende, i hvilke de andre. Her bliver ikke Tale om Inkvisition, og det forekommer mig, at man fra forskjellig Side, ogsaa fra den høitærede Justitsministers, har gjort sig skyldig i endel Misforstaaelser af Lovforslagets Læst i saa Henseende. Her er ikke Spørgsmaal om Undersøgelse af, i hvilken Grad den Enkelte afviger i sin Tro fra det Trossamfund, hvortil han hører; her er kun Spørgsmaal om en positiv Erklæring fra hans Side. Valget mellem tvende Edsformularer eller de flere foreliggende Edsformularer bliver ikke gjort afhængig af nogen Undersøgelse af den Enkeltes personlige Trossforhold, men gjort afhængig af en positiv Erklæring fra hans Side. Den, der fremtræder for Retten med den Erklæring: „Jeg deler ikke Tro med det Trossamfund, hvortil jeg hører“, kan ikke stedes til Edsættelse efter den Formular, som forøvrigt hans Trosskæller benytter; men afgiver han ikke en saadan Erklæring, edseses han efter den for hans Trossamfund almindelig gjældende Edsformular. Her er altsaa ikke ladet Spillerum for nogen Vilkårlighed eller Inkvisition eller Undersøgelse af nogen- somhelst Art. — Det næste Punkt i Forslaget, som omhandler det Tilfælde, at den Vedkommende tidligere har afgivet Erklæringer eller er fremkommen med Udtalelser, som kunne lade formode at, han ikke vilde være istand til at benytte den for hans Trossamfund gjældende Edsformular, dette Tilfælde bestemmes paa en lige saa bestemt Maade. Der er ikke givet Anledning til nogen Tvivl, idet den sædvanlige Edsformular ogsaa i dette Tilfælde vil komme til Anvendelse, forsaavidt den Vedkommende ikke positivt ligeoverfor Retten afgiver eller gjentager Erklæringer af den nævnte Art. Der gjøres ham kun opmærksom paa, at han tidligere er fremkommen med Udtalelser, der kunde lade formode, at han ikke vilde være istand til at benytte den sædvanlige Eds-

formular; men det bliver hans egen Sag, om han vil afgive en saadan Erklæring, som hjemler ham Brugen af en anden Edsformular. Der er her, forekommer det mig, taget alt muligt Hensyn til den Enkelte, og der er maaste, som Enkelte have ytret, aabnet for stort et Spillerum for den Enkelte til frit at kunne benytte den Edsformular han ønsker, saasnart han blot afgiver den i Lovforslaget nævnte Erklæring. Man har herved søgt at afværge de Misbrug, der kunde finde Sted ved en saadan Edsformulars Benyttelse. At man skulde have sikret sig fuldstændig derimod, antage Forslagsstillerne ikke, og det vilde vel ogsaa være umuligt for nogen Lovgivning at kunne det; men man tror at have truffet Regler, som, saavidt det staar i menneskelig Magt, kunne sikre mod Misbrug. Jeg forstod ikke den høitærede Justitsministers Udtalelse igaar, at konfessionelle Eder afværge snarest Indtrængen paa Personer. Det forekommer mig, at dels viser Erfaringen ikke dette, og det synes ogsaa at ligge i Sagens Natur, at Benyttelsen af en konfessionel Ed i alle Tilfælde for Alle netop hjemler en Indtrængen i den enkelte Persons Trossforhold, som Ingen kan anse for at være heldig. Forøvrigt har Diskussionen igaar paa mig gjort det Indtryk, at den vilde have været særlig paa sin Plads, dersom vi sad i den grundlovgivende Rigsforsamling og handlede om Grundlovens § 79, om den skulde redigeres, som den er blevet det, eller ikke; da vilde Betragtninger, der hentes fra det danske Folks Opfattelse af Eden og de religiøse Forhold i Almindelighed, været paa deres Plads; men jeg forstaaer ikke, at man kan oplulle hele den Betragtning, efter at Grundlovens § 79 har faaet den Affattelse, den har. Om denne Affattelse som sagt er rigtig, har der vist kunnet strides i sin Tid; men er det først gjældende Lov, endog Grundlov, forekommer det mig, at alle de Betragtninger maa vige. Den høitærede Justitsminister udtalte, at, hvordan man end vilde opfatte § 79, vilde der dog ialtsald blive Nogle, om end ikke Mange, som vilde kunne blive udelukkede fra Benyttelsen af den Ret, som Grundloven hjemler. Jeg forstod den høitærede Justitsminister saaledes, at han mente, at der ganske vist for Tiden kun kunde blive Spørgsmaal om nogle Enkelte, men at der til alle Tider kunde blive Nogle, som udelukkedes fra denne Ret. Jeg maa tilstaa, at jeg forstaaer ikke denne Betragtning fra den høitærede Justitsministers Side. Grundlovens § 79 er saa bestemt affattet, og den begynder med Ordene: Ingen kan af disse Hensyn afpøbes fra den fulde Nydelse af sine borgerlige og politiske Rettigheder. Altsaa, hvorledes dette Ingen kan opfattes saaledes, at der er Nogle, om end kun Enkelte, der kunne blive udelukkede derfra, er jeg ikke istand til at kunne forstaa. Men jeg opfattede den høitærede Justitsministers Udtalelse igaar i Overensstemmelse med den allerede